

УДК 37.013.74:004(494)

Бобрицька В. І.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ШВЕЙЦАРІЇ У СФЕРІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті схарактеризовано пріоритетні напрями освітньої політики України з питань застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у сфері вищої освіти в умовах розвитку інформаційно-комунікаційної сфери суспільства; проаналізовано освітню політику Швейцарії щодо ІКТ-модернізації системи вищої освіти і на основі цього визначено положення та ідеї, які можна застосувати у процесі інформатизації вищої освіти в Україні з урахуванням сучасних суспільних запитів.

Ключові слова: освітня політика у сфері вищої освіти, інформаційно-комунікаційні технології, інформатизація вищої освіти.

Сучасний етап розвитку державної політики України у сфері вищої освіти потребує розв'язання комплексу проблем, пов'язаних із підвищенням її якості і конкурентоспроможності. У цьому контексті суттєвого значення набуває розв'язання актуальних питань інформатизації вітчизняної вищої освіти, яка за визначенням учених є “наскрізним, всеосяжним напрямом інноваційного розвитку освітньої системи, ресурси якого ще не задіяно належним чином” [5, с. 118]. Це пов'язано з тим, що в теперішній час спостерігається стала залежність між професійними успіхами фахівців і якістю їхньої підготовки щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що здебільшого визначається не обсягом засвоєного ними змісту знань, які швидко змінюються, а вмінням самостійно набувати нових знань, працюючи з потужними й оновленими інформаційними потоками, здійснювати самоконтроль за виконанням дій, здатністю до постійного професійного вдосконалення.

З огляду на те, що сучасна концепція розвитку вищої освіти в Україні втілює ідею її модернізації відповідно до європейських освітніх стандартів, серед завдань, які постають в теперішній час перед вітчизняними вищими навчальними закладами (ВНЗ), актуальним є вивчення світового, зокрема європейського, досвіду з ІКТ-модернізації освітніх систем з позицій їхньої новизни та ефективності застосування у вітчизняній вищій освіті. Тому метою цієї наукової розвідки є аналіз освітньої політики Швейцарії, яка є однією з провідних країн світу у розв'язанні проблем розвитку та запровадження ІКТ у систему вищої освіти, з тим, щоб осмислити перспективи імплементації швейцарського досвіду у практику діяльності вищих навчальних закладів України. Досягненню мети буде сприяти розв'язання таких завдань:

1. Охарактеризувати пріоритетні напрями освітньої політики України з питань застосування ІКТ у сфері вищої освіти в умовах розвитку інформаційно-комунікаційної сфери суспільства.

2. Проаналізувати освітню політику Швейцарії щодо ІКТ-модернізації системи вищої освіти і на основі цього визначити положення та ідеї, які можна застосувати у процесі інформатизації вищої освіти в Україні.

Передусім зазначимо, що формування в Україні інформаційного суспільства зумовлює зростання інформаційних потоків у всіх галузях суспільного життя. Це викликає необхідність масової комп'ютеризації закладів освіти, розширення персональної комп'ютеризації, застосування інформаційних технологій, які застосовуються для реалізації та забезпечення інформаційних процесів у різних галузях людської діяльності,

зокрема освітній. В умовах розвитку інформаційно-комунікаційної сфери суспільства процес модернізації вищої освіти має відбуватися з урахуванням актуальних запитів щодо її якості, поліпшення результативності, інтенсивності та інструментальності, зниження трудомісткості процесів використання інформаційного ресурсу у навчальному процесі [2, с. 36].

Вагомий внесок у розвиток інформатизації освіти в Україні належить таким ученим, як В. Биков, М. Жалдак, В. Кремень, С. Ніколаєнко, Н. Морзе, Т. Морозова, Т. Коваль, О. Співаковський та іншим. Як показує аналіз наукових джерел, більшість дослідників дотримуються позиції, що інформатизація освіти – це окремий випадок комп'ютеризації. Тому широке коло дослідницьких та експериментальних завдань, пов'язаних із застосуванням нових ІКТ у галузі вищої освіти, вимагає розроблення, передусім, концепцій упровадження комп'ютерів у навчальний процес ВНЗ, створення комп'ютерно орієнтованого навчального середовища у закладі.

Широке поширення в освітній сфері поняття “інформаційно-комунікаційні технології” актуалізує здійснення аналізу наукових підходів до його визначення. У виборі своєї позиції щодо тлумачення досліджуваного поняття будемо дотримуватися відповідної статті “Енциклопедії освіти”: “це комп'ютерна технологія, яка базується на використанні певної формалізованої моделі змісту, що представлена педагогічними програмними засобами, записаними в пам'ять комп'ютера і можливостями комунікаційних мереж” [3, с. 364]. Зазначимо, що до педагогічних програмних засобів учені [1; 4] включають пакети прикладних програм для використання у процесі навчання різних дисциплін. Це й стало для розуміння їх сутності як дидактичних засобів, призначених для досягнення цілей навчання: формування компетентностей фахівців, поліпшення контролю їх навчальних досягнень тощо.

Визнано, що однією з важливих функцій державної політики у сфері освіти є регулятивна. Так, нормативно-правове регулювання запровадження ІКТ у вищій освіті України забезпечується Законами України “Про Національну програму інформатизації” (1998 р.), “Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” (2007 р.). Осмислюючи результативність реалізації освітньої політики України у сфері інформатизації вищої освіти, погодимося з ученими [5, с. 118-119], які визначають недостатній рівень реалізованості завдань і заходів Державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006–2010 роки (2005 р.), Державної цільової науково-технічної програми впровадження і застосування грид-технологій на 2009–2013 роки (2009 р.) та Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних та технологічних дисциплін (2004 р.). Прийняті урядом у квітні 2011 р. Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій “Сто відсотків” на період до 2015 року та Державна цільова соціальна програма підвищення якості природничо-математичної освіти на період до 2015 року вже залишені без відповідного фінансування [5, с. 119]. Результатом цього є суттєве відставання інформатизації вітчизняної освіти від рівня ІКТ-модернізації освітніх систем європейських країн, що підтверджує своєчасність й актуальність обраного напрямку цього дослідження.

Обґрунтованість нашої дослідницької позиції щодо вивчення досвіду Швейцарії з питань запровадження ІКТ у вищу освіту зумовлюється тим, що ця країна є міжнародно визнаним центром передового досвіду у сфері освіти.

Аналіз англomовних інформаційних джерел свідчить, що Швейцарія активно адаптує свою систему освіти у відповідності з сучасними викликами глобалізації і зорієнтована на

зростання партнерських відносин з іншими країнами. Слід зазначити, що починаючи з 2001 року швейцарські університети “оперативно коректують свої навчальні програми для виконання Болонської декларації” з тим, щоб долучитися разом з іншими країнами до створення “Простору європейської вищої освіти”, координуючи тривалість і структуру рівнів освіти і полегшуючи визнання досягнень та успішності студентів в європейських університетах [15].

Вивчення можливостей імплементації у ВНЗ України досягнень Швейцарії у сфері інформатизації освіти спонукало до узагальнення напрацювань учених з означеної проблеми. Так, у Швейцарії перші спроби впровадити інформаційні технології у вищу освіту з’явилися у 80-х роках минулого століття у поєднанні з перспективами комп’ютерного навчання, а пізніше – використання Інтернету [8; 16]. На той період часу в освітній політиці Швейцарії не існувало централізованого механізму управління процесами ІКТ-модернізації освітніх систем як на державному рівні, так і на рівні ВНЗ. Тому, запровадження ІКТ у вищу освіту здійснювалося водночас в університетській освіті й за допомогою державних програм [9]. На нашу думку, розуміння заходів щодо підтримки запровадження ІКТ у вищу освіту Швейцарії на державному рівні неможливе без знання специфіки її політичного устрою, політики держави у сфері освіти. Стисло схарактеризуємо її.

Як відомо, Швейцарія є державою, яка вирізняється відсутністю єдності за етнічними, лінгвістичними та релігійними ознаками. У країні існує 4 національні мови. Швейцарія як федеральна держава існує з 1848 року, з того часу як кантони об’єдналися для створення федерації та віддали частину свого суверенітету. Відповідно до концепції “кооперативного федералізму” [12] конфедерація, кантони і комуни розподіляють між собою відповідальність за різні частини системи освіти, яка має чотири рівні. При цьому, вища освіта Швейцарії є частиною третинного рівня національної системи освіти [10].

Зазначимо, що на третинному рівні освіти у Швейцарії успішно функціонують два типи вищих навчальних закладів: 1) традиційні університети (у тому числі, окружні університети і федеральні інститути технології), у яких освіта базується на фундаментальних дослідженнях; 2) університети прикладних наук, у яких освіта заснована на прикладних дослідженнях. Перші регулюються Федеральним департаментом внутрішніх справ (FDHA), а другі – федеральним департаментом фінансів (FDF) [10].

Нині Швейцарія має 12 визнаних традиційних університетів (10 окружних університетів і 2 федеральних інститути технології), 8 університетів прикладних наук. Педагогічну освіту у Швейцарії надають 15 університетів, які фінансуються Швейцарською Конфедерацією. На додаток до цих установ країна має приватні університети та навчальні заклади [10].

Специфіка реалізації освітньої політики у Швейцарії полягає у визнанні автономії університетів. Так, Швейцарський Центр акредитації та гарантії якості у вищій освіті (ОАQ), який забезпечує і сприяє якості викладання та наукових досліджень в університетах в Швейцарії, є незалежним, використовує міжнародно визнані методи і здатний спиратися на знання і досвід провідних фахівців. ОАQ розробляє основні принципи і стандарти якості, проводить процедури акредитації та оцінки і має міжнародне зобов’язання. Він визнає автономію університетів, сприймає розвиткові ролі університету в якості зовнішнього партнера для забезпечення якості та розвитку і надає широкий спектр допоміжних послуг [13].

Для об’єктивного порівняння структури української і швейцарської системи вищої освіти, слід зазначити, що остання відповідає трьом ступеням системи Європейського простору вищої освіти. Так, у Швейцарії, ступінь бакалавра є першим ступенем вищої освіти (програма передбачає 180 ECTS кредитів або близько трьох років очного

навчання). Ступінь бакалавра є необхідною умовою для допуску до наступного ступеня – магістра (програма має 90 або 120 ECTS кредитів), для отримання якого потрібно вчитися відповідно один рік або півтора року очного навчання. Ступінь магістра і хороші оцінки є передумовою для здійснення докторського дослідження і досягнення третього ступеня вищої освіти – доктора наук. Зазначимо, що університети Швейцарії можуть надавати також ступінь магістра в подальшій освіті (Магістри підвищення кваліфікації) з мінімумом 60 ECTS кредитів. Проте, цей ступінь не надає доступу до докторантури [10]. Нині всі ступені вищої освіти, що надають швейцарські університети, адаптовані до Болонської системи. Це полегшує для студентів пересування в рамках європейських кордонів під час навчання, участь у програмах обміну або для того, щоб мати можливість “перейти” від програми від бакалавра до програми ступеня магістра [15].

Як зазначалося вище, освітня політика Швейцарії у сфері ІКТ-модернізації системи вищої освіти впроваджувалася з чіткою зорієнтованістю на ефективну взаємодію ініціатив на рівні університетів та директив державного рівня. Вважаємо за доцільне звернутися до наукових робіт зарубіжних учених [7; 14], аналіз яких уможливить з’ясування прикладних аспектів імплементації досвіду Швейцарії у діяльність вищих навчальних закладів України. Передусім, зосередимо свою увагу на тих ідеях і здобутках у сфері інформатизації вищої освіти Швейцарії, які дадуть змогу впритул наблизитися до розв’язання низки невідкладних завдань, визначених вченими НАПН України [5, с. 118], щодо запровадження ІКТ у систему вітчизняної освіти, а саме: 1) завершити технічне оснащення комп’ютерними системами навчальних закладів, кабінетів, лабораторій, майстерень, бібліотек; 2) суттєво оновити зміст, педагогічні технології, методичне забезпечення навчання і викладання на основі використання ІКТ; 3) створити в країні комп’ютерно орієнтоване навчальне середовище шляхом формування інтегрованих національних електронних загальносистемних, навчальних і наукових ресурсів; 4) упровадити новітні відкриті навчальні системи з використанням ІКТ; 5) розвивати комплексні наукові дослідження проблем інформатизації і комп’ютеризації освіти; 6) формувати інформаційно-комунікаційну культуру освітян, суспільства.

У процесі запровадження ІКТ у систему вищої освіти Швейцарії виокремилося чотири основні напрями реалізації цього процесу [7]:

1. Зміна назв компетентнісних центрів, що визначало тенденцію до застосування терміну “навчання” (learning) замість терміну “технологія” (technology).

2. Поступове приєднання компетентнісних центрів до університетів. Перші ініціативи щодо злиття почали надходити від факультетів університетів, що вплинуло на подальше заснування компетентнісних центрів у статусі центральних інфраструктурних підрозділів. Згодом більшість центрів увійшли до штату управління університетами.

3. Перехід компетентнісних центрів від технічної підтримки навчального процесу до розроблення навчального змісту та дидактичного супроводу.

4. Зміна взаємодії між ініціативними центрами запровадження ІКТ (“знизу” (університети) та “зверху” (державний рівень)). На першому етапі вихідні ініціативи з університетів сприяли створенню дослідницької групи. На другому і третьому етапах спостерігалась координація ініціатив університетів і федеральними пропозицій. Четвертий етап позначився централізованою стратегією Швейцарської конфедерації запровадити компетентніші центри електронного навчання (е-навчання) в усіх університетах країни.

Важливим дослідницьким кроком для розв’язання завдань цього дослідження є аналіз програми Швейцарського федерального віртуального університету [14]. К зазначалося вище, застосування елементів ІКТ в окремих академічних групах швейцарських ВНЗ спостерігалось ще з 80-х років XX століття. Проте найінтенсивніший етап його розвитку пов’язаний із впровадження програми Швейцарського федерального

віртуального університету, започатковану Швейцарським федеральним урядом 1998 року. Слід зазначити, що названа програма почала діяти 1999 року і натеper функціонує як частина процесу створення й підтримки “інформаційного суспільства” у Швейцарії та надання можливостей застосування ІКТ у вищій освіті [11]. Основною метою програми Швейцарського федерального віртуального університету було визначено розвиток дистанційних навчальних курсів для впровадження у декількох постійно діючих освітніх програмах університетів країни. Результатом цього програма стала важливою складовою глобального завдання модернізації системи вищої освіти Швейцарії [7].

Зазначимо, що у рамках програми Швейцарського федерального віртуального університету було представлено дві програми: “Імпульс” – програма Швейцарського федерального віртуального університету (Impulse Programme) і програма “Консолідація” Швейцарського федерального віртуального університету (Consolidation Programme), які мали власну мету, завдання і терміни реалізації. Надамо характеристику цих програм з позицій значущості для розв’язання викладених вище невідкладних завдань щодо запровадження ІКТ у систему вітчизняної вищої освіти.

Головною метою програми “Імпульс” визначено формування базових компетентностей студентів у розробленні та впровадженні методики інтерактивного е-навчання на основі Інтернет-технологій у вищих навчальних закладах. Для досягнення мети було окреслено такі завдання: 1) розвинути доступні модулі навчання на основі Інтернет-технологій, особливо для тих навчальних дисциплін, які приваблюють значну кількість студентів; 2) розширити викладання в університеті до цілої низки навчальних дисциплін для студентів денної та заочної форми навчання; 3) кожен проект повинен створити курс е-навчання або модулі з наданням навчальних матеріалів (лекції, семінари, практична робота, засоби оцінювання, самоконтролю та іспити) як в режимі он-лайн, так і на паперових носіях; 4) заохочення студентів до застосування інформації з доступних ресурсів Інтернет, що повинно стати обов’язковою вимогою програми навчання; 5) поліпшити якість навчального процесу і підсилити інтерактивне викладання через створення високоякісних навчальних матеріалів за найсучаснішими методами, мало підвищити привабливість вищої освіти за межами Швейцарії; 6) підсилити міжуніверситетську співпрацю.

Слід вказати, що тактикою реалізації програми “Імпульс” було визначено перший етап, який охоплював 27 проектів, і другий етап, на якому мало бути опановано 23 проекти. Звертає увагу те, що передбачалися також гарантії ефективної реалізації даної програми у межах навчального середовища. Для цього забезпечувалася підтримка низки горизонтальних проектів, так званих “мандатів”, які сприяли узгодженню юридичних питань (авторське право, захист даних тощо), визначали дидактичне та ергономічне забезпечення, вирішували питання економіки (ефективність витрат, маркетинг товарів тощо) та питань, пов’язаних з системою кредитів та сертифікацією кваліфікацій [6].

Результати реалізації даної програми можна представити наступним чином [6]: по-перше, програма “Імпульс” Швейцарського федерального віртуального університету була визнана в академічних колах; по-друге, розроблено курси і модулі е-навчання, які охопили основні навчальні дисципліни університетів (фізика, математика, медицина, екологія, науки про живу природу, економіка, фінанси, менеджмент, право, технології машинобудування, інформаційні технології, педагогічні науки, мистецтво, гуманітарні науки); по-третє, підвищився рівень інформованості викладачів і студентів про можливості е-навчання; по-четверте, досягнуто більшої ефективності спілкування між партнерами-учасниками проектів; по-п’яте, посилилася міжуніверситетська партнерська взаємодія тощо; по-шосте, створено підґрунтя для підтримки віртуальної мобільності та навчання протягом життя.

Поряд з успіхами даної програми експерти вказали й на суттєві проблеми [6], які слід урахувати її послідовникам, а саме: труднощі у залученні кваліфікованих фахівців з мультимедійних та ІКТ; різна якість курсів і модулів е-навчання; неузгодженість щодо змісту та його структури між розробниками навчального курсу; складність об'єднання університетів для співпраці над системними навчальними курсами; наявність фактів необґрунтовано високих фінансових витрат; недоліки у заходах методичної та технічної підтримки тощо.

Важливо, що успіхи і прорахунки програми “Імпульс” враховувалися у процесі впровадження другої програми Швейцарського федерального віртуального університету – програми “Консолідація”, яку було спрямовано на удосконалення ІКТ-модернізації системи вищої освіти країни. Її фінансувалася здійснювалось за рахунок внесків з власних фондів від Швейцарських федеральних інститутів технології та університетів прикладних наук [7]. Завданнями програми було: 1) розширення курсів і модулів е-навчання у вищій освіті через впровадження факультативних та післядипломних навчальних курсів; 2) застосування останніх даних наукових досліджень е-навчання під час розроблення нових методів та створення сучасних інтерактивних сценаріїв навчання; 3) впровадження курсів е-навчання в навчальні плани декількох університетів (обмін модулями між різними швейцарськими навчальними закладами), їх використання як часткової або повної заміни традиційних курсів); 4) сприяння навчальним закладам, які мають на меті користування програмним забезпеченням для е-навчання, удосконалення його змісту для широкого застосування розроблених матеріалів і послуг, залучення визнаних авторських розробок для підвищення якості виробництва ресурсів е-навчання та його результативності; 5) тривале обслуговування та підтримка курсів і модулів е-навчання на університетському та національному рівнях [14].

Не можемо оминати увагою і проблеми, вирішення яких вимагало залучення урядових закладів у Швейцарії, професійних об'єднань та інших координаційних органів країни до реалізації програми “Консолідація”. Такими є підготовка викладачів, технічна підтримка, технологічний контроль, прозорість та відкритість, юридична, психологічна та педагогічна підтримка діяльності програми. Програма “Консолідація” створила фонди, які уможливили заснування компетентнісних центрів у кожному університеті та розвиток подальшої стратегії інформатизації вищої освіти У Швейцарії.

Викладене дає змогу дійти висновку, що для України корисним є досвід Швейцарії щодо “змішаного навчання”, яке було визнано найефективнішим у процесі осмислення результатів запровадження програм “Імпульс” і “Консолідація”. В обґрунтування своєї позиції зазначимо, що стратегія запровадження ІКТ у Швейцарському віртуальному університеті та деяких інших університетах змінилася внаслідок програм Швейцарського федерального віртуального університету на користь “змішаного навчання”. Експерти, так само як і викладачі, очікують більшої продуктивності від суміші традиційного викладання та запровадження ІКТ у навчальний процес вищої школи. Таке поєднання надасть можливості для запровадження нових сценаріїв викладання і навчання, які можуть бути реалізовані у традиційному навчанні. Через сучасні засоби впровадження ІКТ відбувається зміщення акцентів з викладача, який традиційно відіграв центральну роль у навчальному процесі, на студента, який за ідеєю Болонського процесу повинен зайняти визначальну позицію у процесі здобуття професійної компетентності.

Викладене свідчить, що для забезпечення соціально-економічної ефективності й конкурентоспроможності України, її успішної європейської та світової інтеграції важливо конструктивно враховувати досвід провідних країн у сфері інформатизації освіти, зокрема Швейцарії. Це має бути враховано й у плануванні сучасної освітньої політики України у сфері інформатизації вищої освіти. Поділяємо думку вчених [5, с. 118-124], які

наголошують на важливості кроків щодо упорядкування процесів накопичення та зберігання різних предметних колекцій електронних освітніх ресурсів, забезпечення рівного доступ до них тих, хто навчається, суттєвого покращення ІКТ-підтримки процесів навчання, проведення наукових досліджень та управління освітою. Це сприяє підвищенню якості освітніх послуг, інтеграції системи освіти України у світовий освітній простір.

На часі підведення підсумків реалізації національного проекту “Відкритий світ”, початок якого припав на 2010 рік, а завершення на 2014 рік. Нагадаємо, що за задумом цього проекту, поряд із наявними на теперішній час в навчальних закладах комп’ютерними комплексами на базі десктопів, персональних комп’ютерів і мультимедійних дошок, передбачалося застосовувати також новітні мобільні інтернет-пристрої [5, с. 121]. Засоби і технології відкритого освітнього середовища, що мають бути створені за проектом, повинні забезпечити інформаційно-комунікаційну підтримку всіх категорій учасників освітнього процесу.

Узагальнення викладеного дає підстави для здійснення низки умовиводів щодо імплементації досвіду університетів Швейцарії у систему інформатизації вищої освіти в Україні. На нашу думку, продуктивними є такі положення та ідеї: 1) удосконалення методичних систем навчання, насамперед змісту інформаційної освіти та комп’ютерно орієнтованих педагогічних технологій, інших електронних освітніх та наукових ресурсів, підвищення на ній основі рівня ІКТ-компетентностей студентів, викладачів, керівників навчальних закладів, наукових установ та працівників органів управління освітою і наукою; 2) розвиток засобів і технологій комп’ютерно орієнтованого навчального середовища, наближення його характеристик до сучасних вимог відкритих систем освіти, що сприятиме підвищенню академічної і професійної мобільності; 3) сприяння комплексним науковим дослідженням проблем інформатизації і комп’ютеризації освіти за гарантій державної підтримки і надання університетам більших прав; 4) посилення партнерської міжуніверситетської взаємодії; 5) формування інформаційно-комунікаційної культури освітян і суспільства загалом.

Аналіз наукових джерел дає змогу встановити, що інформатизація освіти є важливим явищем сучасності, одним із стратегічних напрямів інформатизації суспільства. В умовах переходу розвинутих країн світу від постіндустріального до інформаційного суспільства інформатизація освіти стає потужним ресурсом суспільства і держави. Обґрунтування цього умовиводу складає перспективу подальших наукових розвідок автора у визначеному ракурсі порушеної наукової проблеми.

Використана література:

1. Безпалько В. П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия) / В. П. Безпалько. – М.: Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО “МОДЭК”, 2002. – 352 с.
2. Бобрицька В. І. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій педагогічній освіті // Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія. – 2011. – № 16(2) – С. 35-39.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний редактор В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Коваль Т. І. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів: автореф. дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Т. І. Коваль. – К., 2008. – 44 с.
5. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; за заг. ред. В. Г. Кременя. – К.: Пед. думка, 2011. – 304 с.
6. Секрет І. В. Зарубіжні дослідження психолого-педагогічних засад дистанційної освіти / І. В. Секрет // Педагогіка вищої та середньої школи: збірник наукових праць / гол. ред. – проф. В. К. Буряк. – Кривий Ріг: КДПУ, 2008. – Вип. 20. – С. 107-114.

7. Banciu D. Informatizarea bibliotecilor – curs [Informatization of libraries / D. Banciu – Handbook]. – Bucharest : Editura Universitat. – 2001.
8. Cheetham G., Chivers G. The reflective (and competent) practitioner: a model of professional competence which seeks to harmonise the reflective practitioner and competence-based approaches. / G. Cheetham, G. Chivers. // Journal of European Industrial Training, 22(7), 1998. – P. 267-276.
9. Fay B. Critical Social Science: Liberation and Its Limits. / B. Fay. – Cornell University Press, Ithaca. NY, 1987.
10. Higher education system in Switzerland // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ecahe.eu/w/index.php/Higher_education_system_in_Switzerland
11. Lim C. J. Lee S. Pedagogical Usability Checklist for ESL/EFL E- Learning Websites [Електронний ресурс] / C. J. Lim, S. Lee // Journal of Convergence Information Technology Voi. 2 No. 3, September 2007. – Режим доступу : http://www.aicit.org/jcit/ppI/Vol2 No3_10.pdf
12. Sternberg R. J. Intelligence, Competence, and Expertise. / R. J. Sternberg // In Andrew L. Elliot, Carol S. Dweck (Eds.) Handbook of competence and Motivation. – New York London : The Guilford Press, 2007. – P. 15-30.
13. Swiss Center of Accreditation and Quality Assurance in Higher Education (OAQ) // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.oaq.ch/pub/en/01_00_00_home.php
14. The Integrated Postsecondary Education Data System (IPEDS). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nces.ed.gov/ipeds/>.
15. The European context. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.studyinginswitzerland.ch/system-european-education.htm>
16. Weinerl F. E. Concepts of Competence, Munich: Manx Planck Institute for Psychological Research. / F. E. Weinert. – [Published as a contribution to the OECD project Definition and selection of competencies: Theoretical and conceptual foundations (DeSeCo). Neuch,tel: DeSeCo.]. – 1999.

Бобрицкая В. И. Образовательная политика Швейцарии в области информатизации высшего образования: уроки для Украины.

В статье дана характеристика приоритетных направлений образовательной политики Украины по вопросам применения информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в области высшего образования в условиях развития информационно-коммуникационной сферы общества; осуществлен анализ образовательной политики Швейцарии по вопросам ИКТ-модернизации высшего образования, обоснованы идеи его применения в Украине с учетом современных общественных запросов.

Ключевые слова: образовательная политика в области высшего образования, информационно-коммуникационные технологии, информатизация высшего образования.

Bobrytska V. I. Educational policy of Switzerland in the area of informatization of Higher Education: Lessons for Ukraine.

Annotation. The article is devoted to the characteristics of ICT priorities in higher education in Ukraine in the development of information and communication sectors of society; to the analyzes of ICT modernization experience in higher education in Switzerland and to the definition of the notions and ideas that can be implemented in the process of informatization of higher education in Ukraine.

Keywords: educational policy, higher education, information and communication technology, informatisation of higher education.